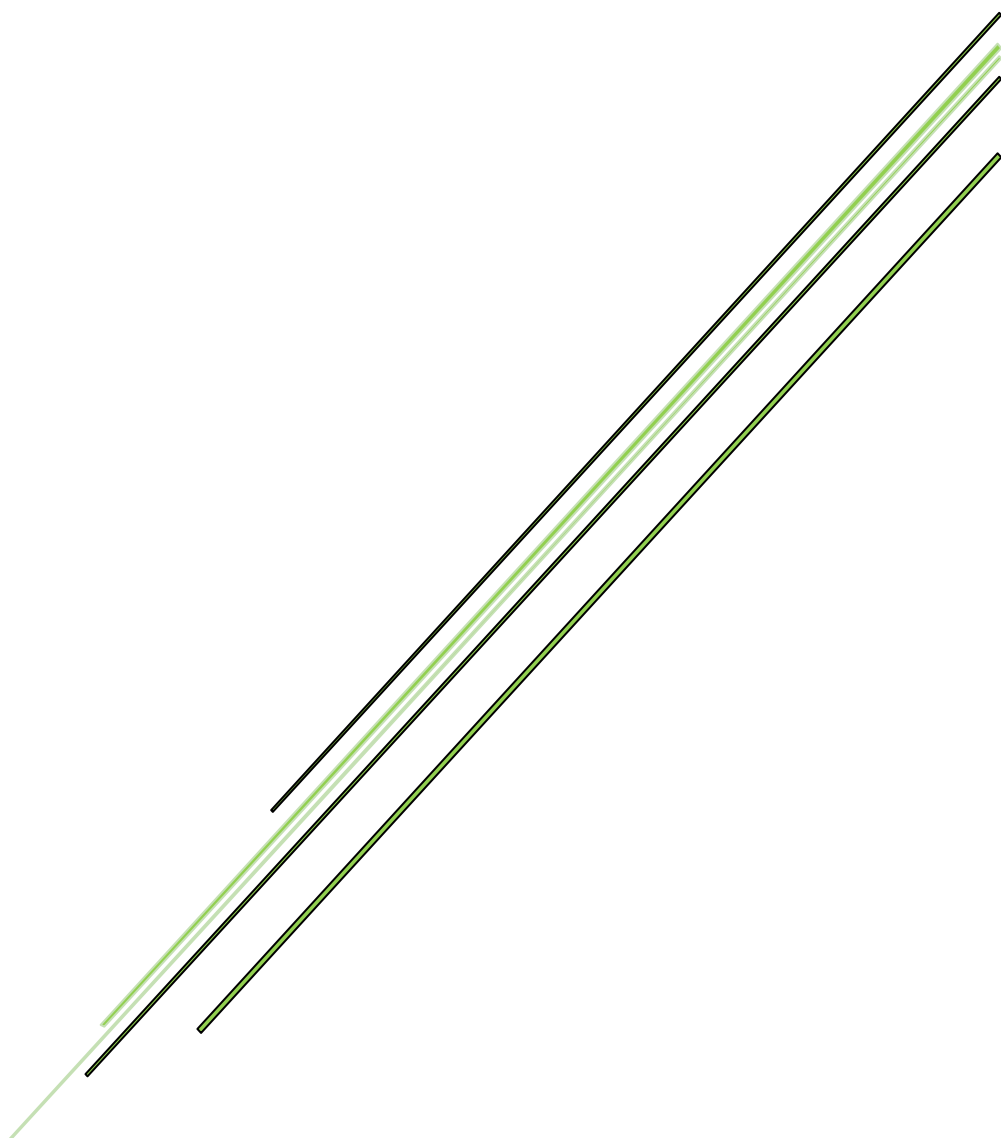

ACTIEPLAN CLUSTER 6

GERICHT OP OPLOSSINGEN

Opdrachtgever: Stuurgroep NPVI

Gedelegeerd opdrachtgever: Directeur Verduurzaming Industrie / Cluster6

Opdrachtnemers: MT-leden Verduurzaming Industrie / Realisatie Energietransitie / Cluster6

Inhoudsopgave

1. Introductie	2
1.1 Het NPVI jaagt verduurzaming van de industrie aan	2
1.2 Doelgroep	2
1.3 Kernelementen van de aanpak	3
a. Focus op beschikbaarheid van energie(-infrastructuur) en financieel instrumentarium	3
b. Op korte termijn aan de slag met concrete bedrijfscasussen in de regio	3
c. Op lange termijn toewerken naar beter inzicht in kansrijke oplossingen	4
d. Meerjarige aanpak waarbij opgedane lessen constant worden gedeeld en waar mogelijk breed toegepast.....	4
e. Versterking van de mens- en organisatiekracht van Cluster6	4
f. De aanpak draagt bij aan de doelstellingen van het NPVI.....	4
2. Thema's voor de verduurzaming van Cluster6	5
2.1 Energie-infrastructuur	5
2.2 Huidig financieel instrumentarium	6
3. Organisatie en werkwijze	7
3.1 Regieteam Cluster6	7
3.2 Inventariseren en oppakken van nieuwe casussen	7
3.3 Huidige werkvoorraad	8
3.4 Verdere uitrol lessen casus-gerichte aanpak	8
3.5 Communicatie	8
3.6 Motie Erkens	9

1. Introductie

Verduurzaming van de regionale industrie (Cluster6) is belangrijk voor het behalen van de klimaatdoelstellingen, voor de (regionale) economie en voor het voortbestaan van de bedrijven zelf. Bedrijven werken vaak zelf al plannen uit om te kunnen verduurzamen, maar komen bij de uitvoering vervolgens knelpunten tegen die zij zelf niet altijd kunnen oplossen. Bijvoorbeeld omdat zij niet op tijd een nieuwe of zwaardere elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen, terwijl dit wel nodig is om hun productieproces te verduurzamen. Of omdat hun verduurzamingsplan niet onder een subsidieregeling past, die wel nodig is om een onrendabele top te kunnen financieren. Bedrijven die onder de ETS en de CO₂-heffing vallen, hebben niet de luxe om te wachten met verduurzamen. Bedrijven zullen hun uitstoot gemiddeld genomen moeten halveren voor 2030, een periode van 7 jaar. Als dit niet tijdig lukt, dreigen er hoge kosten voor hun CO₂-uitstoot, die het voortbestaan van deze bedrijven in gevaar kunnen brengen. We willen de komende 7 jaar met het actieplan het risico verkleinen dat dit gebeurt, omdat omstandigheden 'buiten de poort' niet tijdig op orde zijn. Het actieplan stuurt op vermindering van de CO₂ uitstoot door verduurzaming van Cluster6-bedrijven.

De bedrijven in de vijf grote industriële clusters van Nederland worden op dit moment al ondersteund door de gebiedsgerichte aanpak bij de uitbreiding van hun energie- en grondstoffeninfrastructuur via het nationale MIEK en de maatwerkenaanpak verduurzaming industrie. De energiebehoefte van Cluster6-bedrijven zal met name onderdeel worden van de provinciale MIEK's. Een generieke maatwerkenaanpak is voor Cluster6-bedrijven echter niet mogelijk vanwege het grote aantal bedrijven, de grote geografische spreiding van deze bedrijven en de verscheidenheid aan processen. Dit vraagt om een andere aanpak.

1.1 Het NPVI jaagt verduurzaming van de industrie aan

Met het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) versterkt het kabinet haar inzet op de verduurzaming van de industrie, onder het motto: "liever groen hier dan grijs elders". Cluster6-bedrijven zijn hier een integraal onderdeel van. Er zijn op dit moment al meerdere instrumenten en beleidsinitiatieven waar Cluster6-bedrijven ondersteuning kunnen vinden voor hun verduurzamingsopgave, zoals subsidieregelingen als de SDE++ en VEKI, het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) en het provinciaal MIEK (pMIEK). Er is tot op heden echter geen programma of aanpak exclusief gericht op Cluster6. Het beleid is vaak gericht op een bredere groep van bedrijven en/of sectoren. Mede hierdoor blijft sprake van, vaak hardnekkige, onopgeloste knelpunten.

Met dit actieplan, dat exclusief is gericht op Cluster6, willen we daar verandering in brengen door deze verschillende initiatieven te combineren in één aanpak. Aangezien Cluster6 een omvangrijk en divers cluster is, met een groot aantal bedrijven verspreid over Nederland, kiezen we voor een casusgerichte aanpak. Dat wil zeggen dat we ons richten op concrete bedrijfscasussen en samen met deze bedrijven en hun relevante partners als provincies of gemeenten, omgevingsdiensten en netbeheerders, hun knelpunten proberen op te lossen, de geleerde lessen delen en breder toepassen, en vervolgens het proces herhalen met een volgende groep bedrijven. Er wordt op deze manier gedacht vanuit het Cluster6-bedrijf: het oplossen van hun problematiek is leidend. Op deze manier blijft de aanpak gefocust.

1.2 Doelgroep

De primaire doelgroep van dit actieplan zijn de circa 200 ETS-bedrijven in Nederland die geen onderdeel uitmaken van de vijf grote geografische industrieclusters. Bij de aanpak kunnen andere bedrijven buiten deze doelgroep van ongeveer 200 bedrijven worden betrokken wanneer dit helpt

om het knelpunt van een Cluster6-bedrijf op te lossen, bijvoorbeeld bij het vormen van een energy hub. Het startpunt van de casusgerichte aanpak is echter altijd een Cluster6-bedrijf¹. Daarbij geldt wel dat deze casusgerichte aanpak geen bypass kan zijn voor gereguleerde processen en procedures. Bedrijven die meedoen aan de casusgerichte aanpak kunnen bijvoorbeeld niet hoger op een wachtlijst voor een nieuwe aansluiting of meer transportcapaciteit terecht komen. Dit zou immers andere bedrijven juist weer kunnen benadelen. We richten ons daarom met name op generieke oplossingen die knelpunten oplossen of meer duidelijkheid bieden voor zowel Cluster6-bedrijven als (nieuwe) bedrijven die buiten deze groep vallen.

Voor een aantal branches binnen Cluster6 is daarbij een specifieke branche-aanpak nodig (zoals de AVI's en ElementNL). Binnen de resterende groep gaat de aandacht naar bedrijven die concrete verduurzamingsplannen hebben en hier actief ondersteuning bij nodig hebben. Generieke oplossingen kunnen gezocht worden:

- voor een bedrijf afzonderlijk;
- gebiedsgericht in een verband met andere (Cluster6) bedrijven op een bedrijventerrein in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten;
- gebiedsgericht in een verband met andere sectoren, bijv. in de vorm van een energy-hub;
- door inventarisatie van wat er mogelijk is op het gebied van energieopslag en -conversie en gebruik van restwarmte;
- via de betrokken branches.

1.3 Kernelementen van de aanpak

De kern van de aanpak bestaat uit de volgende elementen:

- a. Focus op beschikbaarheid van energie(-infrastructuur) en financieel instrumentarium;
- b. Op korte termijn aan de slag met concrete bedrijfscasussen in de regio;
- c. Op langere termijn toewerken naar beter inzicht in kansrijke oplossingen;
- d. Meerjarige aanpak waarbij opgedane lessen constant worden gedeeld en waar mogelijk breed toegepast;
- e. Versterking van de mens- en organisatiekracht van Cluster6;
- f. De aanpak draagt bij aan de doelstellingen van het NPVI.

Toelichting

a. Focus op beschikbaarheid van energie(-infrastructuur) en financieel instrumentarium

De belangrijkste thema's voor de verduurzaming van Cluster6 zijn tijdige beschikbaarheid en zekerheid omtrent de toekomstige prijs van duurzame energie, daarbij passende energie-infrastructuur en de toegang tot financieel instrumentarium (onder andere onder voorwaarde van verenigbaarheid met begrotingsregels -en procedures en met geldende Europese staatssteunregels) dat gebruikt kan worden voor nieuwe technieken gericht op CO2-reductie en energiebesparing. Deze thema's worden verderop in het actieplan verder toegelicht.

b. Op korte termijn aan de slag met concrete bedrijfscasussen in de regio

Een aantal Cluster6-bedrijven loopt nu al vast bij hun verduurzaming, waardoor concrete investeringsplannen worden stopgezet. Als het gaat om vervangingsinvesteringen die niet op zich kunnen laten wachten, kan dit tot aanzienlijke vertraging leiden in de verduurzaming. In sommige gevallen zal er dan voor bestaande (fossiele) technologieën gekozen moeten worden. Of wordt

¹ Bij het opstellen van een provinciale CES kijken provincies veelal breder naar energie-intensieve bedrijven in een gebied, inclusief niet-ETS-bedrijven.

productiecapaciteit naar het buitenland verplaatst. Voor de korte termijn is de inzet om optimaal gebruik te maken van de bestaande energie-infrastructuur. Bij de aanpak van netcongestie in Limburg en Noord-Brabant is hierin al het nodige bereikt. Ook flexibilisering van de vraag en opslag van energie zijn thema's die op regionaal schaalniveau grote impact kunnen hebben. Hier wordt aangesloten bij oplossingen die in het kader van het LAN worden ontwikkeld. Wat niet kan worden opgelost in de regio en vraagt om landelijke sturing zal worden geëscaleerd naar centraal niveau.

c. Op lange termijn toewerken naar beter inzicht in kansrijke oplossingen

De insteek van het actieplan is om zoveel mogelijk in samenwerking met decentrale overheden en landelijke en regionale netbeheerders te komen tot oplossingen. Decentrale overheden en omgevingsdiensten kunnen meer inzicht verschaffen in de lokale situatie, geschiedenis en context. Daarnaast kunnen de decentrale overheden helpen meer inzicht te bieden in regelgeving en subsidies, het ruimtelijke instrumentarium en over lokale bestemmingsplannen. Ook hebben de decentrale overheden strategisch overzicht over de overkoepelende ontwikkelingen in de regio zoals een waterstofnetwerk of een bedrijvenstrategie. Voor de langere termijn is het programmeren en vervolgens prioriteren van investeringen in energie-infrastructuur één van deze oplossingen. Dat geeft bedrijven duidelijkheid wanneer duurzame energie-infrastructuur beschikbaar is en maakt het mogelijk hun verduurzamingsplannen hierop af te stemmen. Het uiteindelijke doel is om te komen tot een overzicht van waar kansen en mogelijkheden liggen voor (nieuwe) bedrijven, knooppunten waar investeringen in energie-infrastructuur worden gefocust en knelpunten in gebieden die voor bepaalde ontwikkelingen minder aantrekkelijk worden. Dit is bedoeld om bedrijven meer zekerheid te geven over de investeringen die zij moeten doen. Dit sluit ook aan bij de oproep van de motie Erkens (zie paragraaf 3.6).

d. Meerjarige aanpak waarbij opgedane lessen constant worden gedeeld en waar mogelijk breed toegepast

Het combineren van een landelijke verduurzamingsopgave voor Cluster6 met een casus-gerichte aanpak (bottom-up) vraagt om een voortschrijdende agendasetting. Inzichten die worden opgedaan bij casussen worden constant gedeeld via openbare platforms en de bij Cluster6 betrokken brancheorganisaties zodat deze breed kunnen worden toegepast. Nieuwe casussen worden aangeleverd vanuit de Cluster6 organisatie, met daarin bedrijven met concrete hulpvragen. Deze aanpak wordt gedurende de looptijd van het actieplan (in ieder geval tot 2030) verder doorontwikkeld.

e. Versterking van de mens- en organisatiekracht van Cluster6

Parallel met het actieplan wordt ook meer mens- en organisatiekracht voor Cluster6 georganiseerd:

- Stichting Cluster6 ontvangt een subsidie om de organisatie verder op te bouwen;
- Bij het NPVI wordt een unit voor ondersteuning Cluster6 georganiseerd;
- De clusterregisseur voor Cluster6 neemt zitting in de Stuurgroep NPVI. De taken en het profiel van de clusterregisseur voor Cluster 6 zijn gebaseerd op die van de andere 5 industrieclusters. Cluster6 doet de voordracht voor deze regisseur in samenspraak met de bestuurlijke partners van het NPVI.
- Bij iedere provincie komt er een aanspreekpunt voor Cluster6-bedrijven en deze aanpak.

f. De aanpak draagt bij aan de doelstellingen van het NPVI

Onderdeel van het actieplan is om de bijdrage van het NPVI aan de verduurzaming van Cluster6-bedrijven duidelijk te maken. Tussentijdse evaluaties dienen zichtbaar te maken of de gekozen procesaanpak in voldoende mate aansluit en bijdraagt aan het daadwerkelijk versnellen van de verduurzaming. De stuurgroep NPVI en de Tweede Kamer worden met regelmaat geïnformeerd over de voortgang.

2. Thema's voor de verduurzaming van Cluster6

2.1 Energie-infrastructuur

Om als bedrijf te kunnen verduurzamen is vaak tijdig nieuwe of uitbreiding van bestaande energie-infrastructuur nodig, in combinatie met duidelijkheid over energiekosten en zekerheid over hoeveel energie op welk moment geleverd kan worden.

Aanpak van netcongestie

Er zijn momenteel verschillende initiatieven die hiervoor oplossingen kunnen bieden. Het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) werkt aan oplossingen die helpen bij korte termijn verduurzamingsplannen van bedrijven, maar vanwege netcongestie op korte termijn geen aansluiting op het net of onvoldoende capaciteit hebben. Het LAN zet in op drie werksporen, die met name zijn gericht op hoog- en middenspanningsniveau:

- Werkspoor 1 sneller bouwen (koppeling met lange termijn uitbreiding)
- Werkspoor 2 sterker sturen (koppeling met o.a. netcode elektriciteit)
- Werkspoor 3 vergroten flexibele capaciteit (educatie, communicatie en best practices).

Als onderdeel van werkspoor 1 wordt in iedere provincie een energy board opgericht, waar op bestuurlijk niveau gesproken wordt over onder andere het sneller realiseren van meer infrastructuur, betere benutting van het bestaande net, flexibilisering van de vraag en goede programmering van de projecten in de tijd, tijdig ruimte reserveringen en vergunningen. Eventuele knelpunten in de verduurzaming van regionale bedrijvigheid kunnen via deze regionale bestuurlijke overleggen worden besproken. In een energy board worden ook de direct betrokken gemeenten meegenomen.

In werkspoor 3 loopt een aantal acties die op korte termijn gericht zijn op het aanbod van flexibel vermogen voor de industrie. Door op een goede wijze te ondersteunen dat waar mogelijk energie flexibel kan worden gebruikt, kunnen er meer bedrijven worden aangesloten of kan de capaciteit voor bestaande bedrijven worden uitgebreid. De regionale industrie kan zo een bijdrage leveren aan het verminderen van netcongestie nu en zich voorbereiden op momenten van meer flexibel aanbod door zon en wind in de toekomst. Dit kan een aanvulling zijn op de noodzakelijke acties van (decentrale) netbeheerders. Acties die relevant zijn:

- Delen van narratief/communicatief over waarde van flex
- Toolkits voor slimme flex-oplossingen en energyhubs
- Verbeteren communicatie netbeheerder/netgebruiker, o.a. marktconsultatie
- Een verkenning naar knelpunten en de onzekerheden die de industrie ervaart bij investeringen in flexibiliteit

Alhoewel de business cases voor investeringen in flexibel vermogen voor een steeds grotere wordende groep van bedrijven aantrekkelijker wordt, zijn deze vaak nog (te) onzeker. Netbeheerders en overheden kunnen bedrijven meer guidance geven door beter inzicht te geven in de ontwikkelingen in het energiesysteem en de invloed daarvan op het aanbod van elektriciteit en daarmee op de energieprijzen en door beter inzicht te geven in de investeringsplannen. Daarbij dient ook te worden gekeken naar de ontwikkeling van producten bij en met netbeheerders om het potentieel aan flexibiliteit bij de industrie te kunnen activeren.

Voor congestie op laagspanningsnetten wordt een extra spoor toegevoegd aan het LAN waarin specifiek voor deze netten oplossingen worden bedacht. Het actieplan is een aanvulling op het LAN, dat niet zozeer gericht is op concrete knelpunten van Cluster6-bedrijven maar op een bredere doelgroep.

Programmeren van de uitbreiding van energie- en grondstoffeninfrastructuur

De noodzakelijke uitbreiding van de energie- en grondstoffeninfrastructuur op regionaal schaalniveau voor de middellange termijn wordt geprogrammeerd en geprioriteerd via het provinciale MIEK (pMIEK). Dit vraagt om (georganiseerde) input t.a.v. de energiebehoefte van de regionale industrie. In een gezamenlijke aanpak met provincies, gemeenten, netbeheerders en de Cluster6-organisatie wordt deze energiebehoefte per provincie in kaart gebracht in de vorm van een provinciale Cluster Energiestrategie (pCES). De inhoud van deze provinciale CES'en is in lijn met de CES'en die worden opgesteld voor de vijf geografische industrieclusters, maar dan een wat lichtere variant vanwege de spreiding van de Cluster6-bedrijven. Dit dient als input voor het pMIEK, waarin deze energiebehoefte wordt gecombineerd met de vraag naar energie vanuit andere sectoren (zoals mobiliteit en gebouwde omgeving), om te komen tot programmering en prioritering van nieuwe investeringen in infrastructuur. In Limburg en Noord-Brabant zijn reeds een eerste versie van provinciale CES'en opgesteld. De komende tijd gaat dat ook plaatsvinden in de provincies Zuid-Holland, Overijssel, Drenthe en Groningen, waarna ook de andere provincies zullen volgen. Er wordt een 'Blueprint pCES' opgesteld die als doel heeft een uniforme aanpak voor doelen, aanpak en opzet voor pCES'en.

Het is van belang dat Cluster6-bedrijven goed zijn of worden aangesloten op het pMIEK via het proces van de provinciale CES'en. Dit is de primaire verantwoordelijkheid van de provincies, de Cluster6-organisatie en de bedrijven zelf. Waar nodig zal dit proces worden ondersteund vanuit dit casusgerichte actieplan. In aanvulling daarop zal gericht actie worden ondernomen op het verkennen van regionale aftakkingen op de landelijke waterstofinfrastructuur. Deze behoefte komt ook naar voren in de pMIEK's die door de provincies zijn opgesteld en is belangrijk voor de verduurzaming van Cluster6.

2.2 Huidig financieel instrumentarium

Er bestaat een vrij uitgebreid financieel instrumentarium (zie onderstaande afbeelding), waar ook Cluster6-bedrijven gebruik van kunnen maken.

Subsidies en financiering

Fase 1: Fundamenteel onderzoek	Fase 2: Onderzoek & Ontwikkeling	Fase 3: Demonstratie	Fase 4: Opschaling & Marktintroductie
	WBSO	Topsector Energistudies Industrie	VEKI
	MOOI	DEI+	EIA
	TSE Industrie	Hernieuwbare Energie	MIA / VAMIL
	PPS-toeslag		SDE++
	Innovatiekrediet		

Nederlandse regelingen CO₂-reductie industrie (rvo.nl)

Diverse bedrijven zijn reeds met PBL in overleg over cascadering van warmtepompen in de SDE++. Deze mogelijkheid kan met name bedrijven die warmte of stoom gebruiken tot 250 graden Celsius een uitkomst bieden. Zoals voedings- en genotmiddelbedrijven (onder andere suiker, aardappelverwerking, bier- en drankenfabrikanten, zuivelfabrikanten, groente- en fruitverwerkers,

oliën en vetten producenten), de papier- en kartonindustrie, de diervoederindustrie en diverse chemiebedrijven. PBL zal eind 2023 een advies uitbrengen voor opname in de SDE++ in 2024. De Stuurgroep SDE neemt op basis van dit advies een besluit over al dan niet opnemen in de SDE++ 2024. Het ontbreken van hybride warmtepompen ter ondersteuning in het financieel instrumentarium zal in het actieplan ook bekeken worden.

Er wordt gestreefd naar adequate toepasbaarheid van het beschikbare financiële instrumentarium voor Cluster6-bedrijven. Het verlagen van de drempel voor de VEKI is een voorbeeld van een dergelijke actie. Hierdoor is de VEKI makkelijker toepasbaar geworden voor Cluster6-bedrijven. Daarnaast zal er vanuit de Rijksoverheid worden ingezet op informatiedeling en kennisoverdracht van het bestaande financieel instrumentarium en duurzame technologieën richting Cluster6-bedrijven. Hierbij wordt geëvalueerd of de huidige informatie en kennis aansluit bij de behoefte van Cluster6-bedrijven en waar nodig aanpassing behoeft.

In aanvulling daarop kan InvestNL in samenwerking met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen mogelijk een ondersteunende rol vervullen bij consortiavorming voor regionale energie-infrastructuur, bij het ontwikkelen en beschikbaar maken van financierings- en eigendomsmodellen (in het kader van energy hubs en slimme flexibiliteit oplossingen) en bij de financiering van duurzame technologieën in samenwerking met de financiële sector.

3. Organisatie en werkwijze

3.1 Regieteam Cluster6

Direct onder de stuurgroep van het NPVI wordt op managementniveau het 'Regieteam Cluster6' ingericht. Deelnemers aan dit team zijn de Cluster6-organisatie en -regisseur, de nationale en regionale netbeheerders, IPO, VNG, RVO en het ministerie van EZK. Het regieteam houdt het overzicht over de lopende casussen zal de knelpunten bespreken die binnen de casusteams niet kunnen worden opgelost. Wanneer het regieteam ook niet tot een oplossing kan komen, kunnen deze knelpunten via de clusterregisseur worden geëscaleerd naar de stuurgroep NPVI.

3.2 Inventariseren en oppakken van nieuwe casussen

Als bedrijven interesse hebben om deel te nemen aan de casusgerichte aanpak, kunnen zij zich melden bij de Cluster6-organisatie. Vanuit het proces van de provinciale CES'en zullen zich mogelijk ook interessante casussen aandienen. Deze casussen kunnen in het regieteam worden besproken, waarna in gezamenlijkheid wordt besloten welke bedrijven geschikt zijn om opgepakt te worden in de casusgerichte aanpak. Er zal worden gewerkt met een vaste werkvoorraad van vier (groepen) van Cluster6-bedrijven: als er een casus is afgerond, wordt er weer een nieuwe casus opgepakt. De uitkomsten van de casussen worden achteraf geanalyseerd en er zal gekeken worden of deze veralgemeniseerd kunnen worden om bedrijven met gelijkwaardige casussen te helpen.

Per casus zal er een casusteam worden gevormd dat zal worden getrokken door het ministerie van EZK. Deelnemers zijn indien relevant voor de casus in ieder geval:

- Vertegenwoordiger Cluster6;
- EZK expert energie(-infrastructuur);
- EZK expert financieel instrumentarium;
- Inhoudelijke ondersteuning vanuit RVO;
- Vertegenwoordiger provincie;
- Vertegenwoordiger gemeente;
- Vertegenwoordigers nationale en regionale netbeheerder;
- Vertegenwoordiger InvestNL.

Bij een succesvolle uitwerking van de eerste casussen kan het wenselijk zijn om op te schalen en zo meer bedrijven sneller te helpen. Het idee is om een poule van mensen te creëren die allen ervaring hebben met het uitwerken van Cluster6-casussen. Leden uit het eerste team bouwen ervaring op met het aanpakken en uitwerken van de aangeleverde casussen en kunnen bij uitbreiding van het team een trekkende rol pakken en nieuwe leden meenemen in volgende casussen. Dit biedt ook de mogelijkheid om te rouleren binnen het uitvoerende team, afhankelijk van de beschikbaarheid van de deelnemers.

3.3 Huidige werkvoorraad

De huidige werkvoorraad (medio 2023) van het regieteam en de casusteams bestaat uit de volgende activiteiten:

- Knelpunten op het gebied van netcongestie bij drie bedrijven in Noord-Brabant. Er zijn twee sessies georganiseerd met de bedrijven om de knelpunten waar tegenaan wordt gelopen helder te krijgen. Er worden nu met elk bedrijf afzonderlijk vervolgsessies georganiseerd om mogelijke oplossingen verder uit te werken.
- Keramiekbedrijf in Limburg. Er wordt op korte termijn een overleg georganiseerd om het knelpunt helder te krijgen.
- Verkennen of cascadering van warmtepompen onderdeel kan worden van de SDE++ 2024.
- Verkennen ondersteuning duurzame glasoven als onderdeel van de SDE++ 2025.
- Onderzoek naar regionale uitrol van waterstof door EZK, Netbeheer Nederland en HyNetwork Services (HyRegions).

3.4 Verdere uitrol lessen casus-gerichte aanpak

Steeds zal worden gezien of oplossingen die uitgewerkt worden bij een casus ook veralgemeniseerd kunnen worden. Te denken valt aan:

- Verbetering en/of vernieuwing van het financieel instrumentarium.
- Uitbreiden van oplossingen en best practices voor de tool-kit flexibilitateitsoplossingen.
- Faciliteren soepele en zorgvuldige vergunningverlening, ook voor vergunningen 'binnen de poort'.
- Mogelijkheden voor ondersteuning van flexibele oplossingen, energy hubs en toetsen met behulp van Cluster6 casussen.
- Optie om voor elk bedrijf dat nog geen concreet plan heeft aangeboden, een scan te laten maken van bedrijfsspecifieke mogelijkheden/handelingsperspectief.
- Bedrijven dicht bij de waterstof backbone ondersteunen bij het verkrijgen van een aansluiting (in o.a. het proces).

3.5 Communicatie

Het is zaak dat de opbrengst van de Cluster6 aanpak duidelijk worden gecommuniceerd zowel naar de bedrijven als naar de betrokken partners als de decentrale overheden, omgevingsdiensten en netbeheerders. In de communicatie naar bedrijven toe is het belangrijk helderheid te verschaffen over wat wel kan, bijvoorbeeld op het gebied van energie-infrastructuur, maar ook helderheid te verschaffen over wat niet kan. Binnen het actieplan moet hier vanaf de start aandacht voor zijn. Hierbij wordt aangesloten op initiatieven die worden ontplooid in het kader van het NPVI, het al lopende RVO programma Verduurzaming Industrie en/of in het kader van het LAN. Communicatie zal vooral verlopen via de Cluster6 omgeving van het RVO programma Verduurzaming Industrie. Nadat de eerste resultaten zijn behaald uit de casusgerichte aanpak, zal deze omgeving verder worden uitgewerkt, bijv. door het delen van 'best practices' via de relevante social media kanalen. In het najaar van 2023 wordt een brede bijeenkomst georganiseerd voor Cluster6.

3.6 Motie Erkens

Via de motie van het lid Erkens² heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om het zesde cluster een integraal onderdeel te laten zijn van de NPVI, en om samen met de netbeheerders en Gasunie duidelijkheid te bieden aan het zesde cluster waar en wanneer duurzame infrastructuur aangelegd gaat worden en daar de Kamer voor het einde van het jaar over te informeren. Via dit actieplan wordt Cluster6 een integraal onderdeel van het NPVI.

Het verkrijgen van duidelijkheid over de aanleg van duurzame (energie)infrastructuur zal primair lopen via het proces van pCES'en en pMIEK's. In aanvulling daarop zal er overleg plaatsvinden met de netbeheerders, Gasunie, provincies en gemeenten om Cluster6-bedrijven te informeren over de planning van de aanleg nieuwe infrastructuur, in relatie tot de investeringsplannen van de netbeheerders. Het regieteam is verantwoordelijk voor de tijdige beantwoording van de motie.

² Kamerstukken II, 29826, nr. 195.